МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет
Кафедра географії України

Затверджено
на засіданні кафедри географії України
географічного факультету
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 7 від 21.05.2026 р.)

Завідувач кафедри_____
Роман ЛОЗИНСЬКИЙ

Силабус
з навчальної дисципліни вільного вибору студентів
«МІСЬКІ АГЛОМЕРАЦІЇ І ПРИМІСЬКІ ЗОНИ»,
що викладаються в межах ОПП «Інтегрований розвиток громад і територій»
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів вищої освіти
за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії

Львів – 2026

Назва курсу	**Міські агломерації і приміські зони**
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка 41, 79005, Львів Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	географічний факультет, кафедра географії України
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини Спеціальність: С6 Географія та регіональні студії
Викладачі курсу	Сливка Роман Радославович, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри географії України
Контактна інформація викладачів	Корпоративна пошта: roman.slyvka@lnu.edu.ua Персональна сторінка: https://kgip.pnu.edu.ua/%d1%81%d0%bb%d0%b8%d0%b2%d0%ba%d0%b0/ Географічний факультет, вул. Дорошенка, 41, каб. 59
Консультації по курсу відбуваються	П'ятниця: 15:05 – 16:40 (вул. Дорошенка, 41, каб. 59) Також проводяться он-лайн консультації в Microsoft Teams, де створено команду з назвою курсу. Для погодження часу консультацій потрібно писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/master/integrated-development-of-communities-and-territories
Інформація про курс	Курс "Міські агломерації і приміські зони" є вибірковою дисципліною для студентів магістратури, що навчаються за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії в 3 семестрі в обсязі _5_ кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання для того, щоб у них сформувалося цілісне уявлення про розвиток міських ядер у тісному зв'язку із поселеннями-сателітами та ознайомитися з концепцією міської агломерації та приміської зони, методами визначення її меж. Зміст курсу зорієнтований на географічне вивчення міських агломерацій і приміських зони. Курс розроблено таким чином, щоб надати студентам теоретичні і практичні знання про міські агломерації і приміські зони, необхідні для використання у майбутній професійній діяльності, а саме як фахівця з інтегрованого розвитку громад і територій.
Мета та цілі курсу	Метою курсу є ознайомлення студента з особливостями формування та розвитком міських агломерацій і приміських зон, а також вивчення урбаністичних процесів, що відбуваються на їх території Цілі: сформувати в студентів-географів цілісну систему знань про сучасні концепції, концепція міської агломерації й приміської зони, вивчити найбільші міські агломерації світу, міські агломерації в Україні, детальніше – Київську й Львівську міські агломерацію, ознайомитися з особливостями й інструментами просторового планування агломерацій і приміських зон. У результаті навчання студенти мають набути таких загальних і спеціальних (фахових) компетентностей: ЗК 1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. СК 1. Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для

	дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації. СК 2. Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів. СК 7. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем природокористування, геопланування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та екологічні наслідки управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#n11 (дата звернення: 02.08.2026). 2. Дронова О. Л., Лис Я. С. Управління міськими агломераціями: європейський досвід для реформ в Україні. Український географічний журнал. 2016. № 1. С. 47–52. DOI: https://doi.org/10.15407/ugz2016.01.047. 3. Жук П. В., Сірик З. О. Реформа децентралізації та питання управління агломераціями в Україні. Регіональна економіка. 2023. № 2 (108). С. 34–40. DOI: https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-2-3. 4. Закутинська І. І., Сливка Р. Р. Субурбанізація в просторовому вимірі: Івано-Франківськ і його околиці : монографія. Київ : Логос, 2016. 216 с. 5. Кравченко К. Дослідження урбанізації та міських агломерацій: вітчизняний досвід, проблеми та перспективи. Науковий вісник Чернівецького університету. Географія. 2022. Вип. 838. С. 82–99. DOI: https://doi.org/10.31861/geo.2022.838.82-99. 6. Кравченко К. Перспективи суспільно-географічного дослідження міських агломерацій: розуміння стійкості в контексті несприятливих зовнішніх впливів. Економічна та соціальна географія. 2024. Вип. 92. С. 77–92. DOI: https://doi.org/10.17721/2413-7154/2024.92.77-92. 7. Лозинський Р. М., Костюк І. М. Сучасні межі Львівської міської агломерації. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. 2011. № 2. С. 55–60. 8. Потапенко С. А. Правовий статус приміської зони як резервної території для розширення міської межі. Право і суспільство. 2022. № 4. С. 39–46. DOI: https://doi.org/10.32842/2078-3736/2022.4.7. 9. Про визначення переліку функціональних типів територій та вимог до показників для віднесення територіальних громад до різних функціональних типів : постанова Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2025 р. № 1493. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1493-2025-п#Text (дата звернення: 02.08.2026). 10. Сливка Р., Закутинська І. Просторовий розвиток приміської зони Івано-Франківська: ментальні межі, нерівномірність, фрагментація.

Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін : монографія / за ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. Київ : Фенікс, 2017. С. 304–325.
11. Ткач С. М., Панас Я. В. Міські агломерації в регіонах України: передумови та перспективи розвитку в умовах війни. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2024. Вип. 3 (167). С. 62–70. DOI: https://doi.org/10.36818/2071-4653-2024-3-9.
12. Bogusz H., Winnicki S., Wójcik P. What factors contribute to uneven suburbanisation? Predicting the number of migrants from Warsaw to its suburbs with machine learning. The Annals of Regional Science. 2024. Vol. 72. P. 1353–1382. DOI: https://doi.org/10.1007/s00168-023-01245-y.
13. Cattaneo A., Girgin S., de By R. et al. Worldwide delineation of multi-tier city–regions. Nature Cities. 2024. Vol. 1. P. 469–479. DOI: https://doi.org/10.1038/s44284-024-00083-z.
14. Dong L., Duarte F., Duranton G. et al. Defining a city — delineating urban areas using cell-phone data. Nature Cities. 2024. Vol. 1. P. 117–125. DOI: https://doi.org/10.1038/s44284-023-00019-z.
15. Encyclopedia of the City / ed. by R. W. Caves. Abingdon ; New York : Routledge, 2005. 564 p.
16. Encyclopedia of Urban Studies / ed. by R. Hutchison. Thousand Oaks, CA : SAGE Publications, 2010. 2 vols. XXVIII, 1039 p.
17. Lozynskyy R., Kushnir L., Dobroselska D. Territorial marketing and branding of tourist cities of Ukraine (on the example of Kamyanets-Podilsky, Khmelnytskyi Region). Trends, Prospects and Challenges of Sustainable Tourism Development : monograph / ed. by M. Barna. Lviv : Lviv University of Trade and Economics, 2020. P. 125–139.
18. Lozynskyy R., Hrymak O., Kushnir L., Terletska O., Vovk M. City size and functional specialization as factors of smart management: A case of Lviv Oblast, Ukraine. Problems and Perspectives in Management. 2021. Vol. 19, no. 2. P. 384–397. DOI: https://doi.org/10.21511/ppm.19(2).2021.31.
19. Lozynskyy R., Pantyley V., Sawicka A. The smart city concept in Poland and Ukraine: in search of cooperation opportunities. Bulletin of Geography. Socio-economic Series. 2021. Vol. 52, no. 52. P. 95–109. DOI: https://doi.org/10.2478/bog-2021-0016.
20. Nowak M. J., Lozynskyy R. M., Pantyley V. Local spatial policy in Ukraine and Poland. Studia z Polityki Publicznej / Public Policy Studies. 2021. Vol. 8, no. 3. P. 11–27. DOI: https://doi.org/10.33119/KSzPP/2021.3.1.
21. Schiavina M., Melchiorri M., Freire S. et al. Land use efficiency of functional urban areas: Global pattern and evolution of development trajectories. Habitat International. 2022. Vol. 123. Article 102543. DOI: https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2022.102543.
22. Sýkora L., Ouředníček M. Sprawling post-communist metropolis: Commercial and residential suburbanisation in Prague and Brno, the Czech Republic. Employment Deconcentration in European Metropolitan Areas: Market Forces versus Planning Regulations / ed. by E. Razin, M. Dijst, C. Vázquez. Dordrecht : Springer, 2007. Vol. 91. P. 209–233. DOI: https://doi.org/10.1007/978-1-4020-5762-5_8.

	Додаткова література: 1. Алфьоров М. А. Урбанізаційні процеси в Україні в 1945–1991 рр. : монографія. Донецьк : Донецьке відділення НТШ ім. Шевченка ; ТОВ «Східний видавничий дім», 2012. 552 с. 2. Гарві Д. Бунтівні міста. Від права на місто до міської революції / пер. з англ. В. Циби. Київ : Медуза, 2021. 295 с. 3. Ґел Й. Міста для людей / пер. з англ. О. Любарської. Київ : Кенекшенс, 2020. 278 с. 4. Денисенко О. О. Процеси метрополізації: світогосподарський аспект : монографія. Київ : Інститут географії НАН України, 2012. 193 с. 5. Дронова О. Л. Геоурбаністика : навч. посіб. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2014. 419 с. 6. Словник фахових термінів з інтегрованого міського розвитку = Glossar zu Fachbegriffen für Integrierte Stadtentwicklung / проєкт «Інтегрований розвиток міст в Україні». 2-ге вид. Київ : GIZ, 2017. 50 с. URL: https://city2030.org.ua/sites/default/files/documents/Glossar_26-05-17_1.pdf (дата звернення: 02.08.2026). 7. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін : монографія / за ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. Київ : Фенікс, 2017. 438 с. 8. Флорида Р. Криза урбанізму: чому міста роблять нас нещасними / пер. з англ. І. Бондаренко. Київ : Наш формат, 2019. 317 с. 9. Terbeck F. J. Defining Suburbs: An Evaluation and Comparison of Four Methods. The Professional Geographer. 2020. Vol. 72, no. 4. P. 586–597. DOI: https://doi.org/10.1080/00330124.2020.1758574. 10. Nowak M., Pantyley V., Blaszke M., Fakeyeva L., Lozynskyy R., Petrișor A.-I. Spatial Planning at the National Level: Comparison of Legal and Strategic Instruments in a Case Study of Belarus, Ukraine, and Poland. Land. 2023. Vol. 12, no. 7. Article 1364. DOI: https://doi.org/10.3390/land12071364. 11. Nowak M., Petrișor A.-I., Mitrea A. et al. The Role of Spatial Plans Adopted at the Local Level in the Spatial Planning Systems of Central and Eastern European Countries. Land. 2022. Vol. 11, no. 9. Article 1599. DOI: https://doi.org/10.3390/land11091599.
Тривалість курсу	Один семестр. 3 кредити ECTS – 150 год. у 3 семестрі
Обсяг курсу	Усього 12 год. аудиторних занять (з них 6 год. лекцій, 6 год. лабораторних робіт/практичних занять) та 138 год. самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде: **знати:** сутність концепцій «міська агломерація» і «приміська зона», найбільші агломерації світу, історію розвитку й сучасні міські агломерації України, особливості просторового планування агломерацій і приміських зон; **вміти:** аналізувати міську агломерації як об’єкт управління і просторового планування, встановлювати межі приміських зон і міських агломерацій, обирати, розробляти й використовувати інструменти просторового планування міських агломерацій і приміських зон, орієнтуватися в питаннях співпраці територіальних громад у межах міської агломерації. Цей курс повинен сприяти набуттю таких **програмних результатів** навчання:

	ПРН 7. Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня. ПРН 9. Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоекологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг. ПРН 11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоекологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму. ПРН 14. Критично оцінювати внутрішні ресурси, зовнішні чинники та стратегічні орієнтири соціально-економічного і просторового розвитку територіальних громад в умовах макроекономічної нестабільності, активізації євроінтеграційних процесів та інших сучасних викликів.
Ключові слова	Міська агломерація, приміська зона, урбанізаційні процеси, урбаністика, просторовий розвиток, міське планування
Формат курсу	Заочний
	Проведення лекцій, семінарів та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Подано в таблиці нижче
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з урбаністики і просторового планування
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Семінарські заняття, дискусія, індивідуальні заняття, самостійна робота, проблемні бесіди, метод кейсів, творче індивідуальне завдання тощо
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, загальнодоступне програмне забезпечення, доступ до Інтернету, проектор
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні/самостійні, ІНДЗ тощо: 80% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 80 балів • контрольні заміри (змістові модулі) чи індивідуальна робота: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20 балів. Підсумкова максимальна кількість балів – 100. **Письмові роботи:** Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх

	строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку	1. Поняття «міська агломерація». 2. Підходи і критерії виділення міських агломерацій. 3. Класифікація міських агломерацій. 4. Межі міських агломерацій. 5. Приміська зона як складова урбанізованої системи. 6. Критерії виділення. Етапи розвитку приміських зон. 7. Структура приміської зони. 8. Урбанізаційні процеси в приміській зоні. Особливості землекористування. 9. Правовий режим приміських зон. Принципи планувальної організації приміської зони. 10. Міські агломерації Європи. 11. Міські агломерації Азії. 12. Міські агломерації Північної Америки. 13. Міські агломерації Південної Америки. 14. Міські агломерації Африки. 15. Міські агломерації Австралії й Океанії. 16. Історико-географічні аспекти урбанізації й розвитку міських агломерацій в Україні. Київська, Харківська, Донецько-Макіївська, Дніпровська, Одеська, Львівська, Луганська Криворізька, Вінницька, Чернівецька, Краматорська, Івано-Франківська, Тернопільська, Хмельницька й ін. 17. Міські агломерації й регіональна політика України. 18. Історико-географічні аспекти розвитку Київської міської агломерації. 19. Межі, структура Київської міської агломерації. 20. Проблеми розвитку Київської міської агломерації. 21. Співпраця територіальних громад у межах Київської міської агломерації. 22. Історико-географічні аспекти розвитку Львівської міської агломерації. 23. Межі, структура Львівської міської агломерації. 24. Проблеми розвитку Львівської міської агломерації. 25. Співпраця територіальних громад у межах Львівської міської агломерації. 26. Особливості й інструментами просторового планування агломерацій і приміських зон на локальному рівні.

	27. Міські агломерацій й регіональний та національний рівень просторового планування. 28. Питання розвитку найбільших міських агломерацій України в «Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки».
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Проведення семінарських занять та самостійна робота			Контр. замір	Сума
T_1	T_2	T_3		
25	25	30	20	100

T_1, T_2, T_3 – теми семінарських занять.
Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	**Оцінка ECTS**	**Оцінка за національною шкалою**	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	**для заліку**
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
71 – 80	C		
61 – 70	D	задовільно	
51 – 60	E		
21 – 50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 20	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Схема курсу

Тема	*Лекції, год. **	*Семіна-ри, год **	*Самост. роб, год. **	*Література (позиції з наведеного в силабусі списку)*
Тема 1. *Концепція міської агломерації та приміської зони.* Поняття «міська агломерація». Підходи і критерії виділення міських агломерацій. Класифікація міських агломерацій. Межі міських агломерацій. Приміська зона як	*2*	*2*	*46*	*Основна: 4-7, 8, 10, 12-16. Додаткова: 4-7, 9-11.*

складова урбанізованої системи. Критерії виділення. Етапи розвитку приміських зон. Структура приміської зони. Урбанізаційні процеси в приміській зоні. Особливості землекористування. Правовий режим приміських зон. Принципи планувальної організації приміської зони				
Тема 2. *Найбільші міські агломерації світу та міські агломерації в Україні* Міські агломерації Європи. Міські агломерації Азії. Міські агломерації Північної Америки. Міські агломерації Південної Америки. Міські агломерації Африки. Міські агломерації Австралії й Океанії. Історико-географічні аспекти урбанізації й розвитку міських агломерацій в Україні. Київська, Харківська, Донецько-Макіївська, Дніпровська, Одеська, Львівська, Луганська Криворізька, Горлівсько-Єнакіївська, Чернівецька, Вінницька, Івано-Франківська, Краматорська, Тернопільська, Хмельницька й ін. Міські агломерації й регіональна політика України.	*2*	*2*	*46*	*Основна: 1, 7, 9-11, 13-16, 21-22.* *Додаткова: 1, 5-11.*
Тема 3. *Київська міська агломерація. Львів – місто, агломерація, приміська зона* Історико-географічні аспекти розвитку Київської міської агломерації. Межі, структура. Проблеми розвитку. Співпраця територіальних громад у межах Київської міської агломерації. Історико-географічні аспекти розвитку Львівської міської агломерації. Межі, структура. Проблеми розвитку. Співпраця територіальних громад у межах Львівської міської агломерації.	*2*	*2*	*46*	*Основна: 1-3, 5-7, 9, 11, 18-20.* *Додаткова: 1, 5, 7, 10-11.*
Всього	*6*	*6*	*138*	